

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776

Qulmurodova Sayyora Safarovna
Ahmadov Shavkat

*O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti o'qituvchisi
O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti talabasi*

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARINING MA'NAVIY TARBIYASIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING O'RNI

Annatsiya: Ushbu maqolada bugungi kundagi yosh oilalar farzandlarini zamon bilan hamnafas bo'lishi maqsadida axborot-texnologiyalarini mukammal bilish uchun sharoit yaratib berayotgan ota-onalar haqida boradi.

Kalit so'zlar: Davlat, texnologiya, maktab, oila, komyuter, boshlang'ich, o'quvchi, zamon.

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДУХОВНОМ ОБРАЗОВАНИИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Аннотация: Эта статья о родителях, которые создают своим детям условия для идеального владения информационными технологиями, чтобы идти в ногу со временем.

Ключевые слова: Государство, технологии, школа, семья, компьютер, начальная школа, ученик, время.

THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN THE SPIRITUAL EDUCATION OF PRIMARY CLASS STUDENTS

Annotation: This article is about the parents who are creating conditions for their children to know information technology perfectly in order to keep up with the times.

Key words: State, technology, school, family, computer, elementary school, student, time.

Kirish

Hozirda ko‘plab davlatlar maktablarida boshlang‘ich sinflardanoq kompyuter savodxonligini chiqarishga oid fanlar kiritilmoqda. Zero, bu zamon talabiga aylanmoqda. Farzandi ushbu soha yoki unga uyg‘un kasbda ishlashini niyat qilgan otana va ustozlar raqamli olam saboqlarini bolalar tezda o‘zlashtirib olishlari uchun ularga imkon qadar sharoitlarni yaratib bermoqda. Aslidachi bunda o‘zlashtirishlarni qizishlarni shakllantirish uchun ma‘lum yosh belgilanganmi? –degan savol turadi oldimizda?

Aslida bu holat yangi jarayon bugungi kunda yosh onalarimizda homiladorlik paytidanoq boshlanadi. Ya‘ni, bo‘lajak ona maxsus dastur, ilova, saytlar orqali bilim olib, farzand tarbiyalashga o‘zini tayyorlaydi. Chaqaloq parvarishini ham yosh onalar kitobdan ko‘ra internetdan ko‘proq o‘rganadilar. Veb olamdagi xos jamiyatlar - forum, chat, kanal va guruhlar bu borada qulaylik tug‘diradi. 5-6 oydan olamni faol o‘zlashtirishga kirishgan kichkintoyi onasining qo‘lidagi gadjetlar ham bee‘tibor qoldirmaydi, albatta. Ammo hali erta. 5 yoshgacha bolajonlar kompyuter, planshet, smartfon kabilarni o‘yinchoqqa aylantirmaganlari ma‘qul. Bugungi kunda ta‘lim va tarbiya bilim va ko‘nikmalar —to‘plarnining tez o‘zgarishini inobatga olgan holda kelajakka yo‘naltirilgan bo‘lishi, o‘quvchilarning faqatgina insoniyat tomonidan to‘plangan bilimlar va tajribalarni o‘zlashtirishlari bilan cheklanmasligi lozim. O‘quvchida doimiy mustaqil ta‘lim olish ehtiyojini tarbiyalash, mustaqillik, faollik, sub‘ektivlik kabi shaxs sifatlarini shakllantirishga imkon beradigan o‘qitishning yangi shakllari va metodlari zarurdir. Bu vazifa boshlang‘ich ta‘lim bosqichidanoq qo‘yiladi, chunki o‘qituvchilarning boshlang‘ich ta‘lim davrida o‘quvchilarda shakllantiriladigan ko‘nikma va malakalari butun hayot davomida foydalaniladi. Boshlang‘ich sinfda bola ilk bor ta‘limda mustaqillikni namoyon eta boshlaydi va u faol fikrlash faoliyatiga hamda mustaqillikka qanchalik o‘rganishiga uning umumta‘lim bosqichidagi ta‘limining muvaffaqiyati bog‘liq bo‘ladi. Mazkur muammoni hal etishni ko‘pgina tadqiqotchilar yangi axborot texnologiyalaridan ta‘limda keng foydalanishda, ya‘ni o‘quv-tarbiya jarayonini eng yangi texnologik vositalar, birinchi navbatda kompyuter texnikasi va pedagogik dasturiy vositalardan foydalanish bilan tashkil etishda ko‘radilar.

Metodologiya

Bolaga nafaqat kompyuter bilan oson va erkin muloqot qilishga, balki - hamkorlikdagi faoliyatning barcha natijalari uchun shunchaki insonning irodasini, rejasini bajaradigan mashina emas, insonning o‘zi mas‘uliyatga ega bo‘lishini tushunishiga imkon berishi zarur. Shu tariqa, bolada o‘zining hattiharakatlari uchun shaxsiy mas‘uliyat hissi rivojlanadi.

Maktab yoshidagi bola internetga ancha yaqinlashadi. Birinchi sinf o'quvchisiga kompyuterdan papka, fayl ochish, harf terishni o'rgataverish kerak. Keyingi bosqichda fotosuratlarni saqlash, qidiruv xizmatidan faol foydalanish usullari bilan tanishtirasiz. O'quvchi yuqori sinfga o'tgach, referatlar tayyorlash, slaydlar yaratish taqozosidan kompyuter va internet hayoti hamda ta'limining bir qismiga aylanib qoladi. Faqat bu payt o'yinlar ham o'ziga rom etayotgan bo'ladi. Buning asoratlaridan himoyalagan holda veb-olamning murakkabroq qirralarini ochiqsang. Masalan, arxivlashtirish, antiviruslar, grafik tahrirlash kabi tushunchalarni yaxshi egallab olsin. Hozirgi vaqtda bolalar har xil elektron kompyuter innovatsiyalari bilan ishlash ko'nikmalarini havas qilsa arziydigan darajada oson o'zlashtirmoqda. Lekin biz uchun eng muhimi, bolalar giyohvandlikka berilmasligidir. "kompyuter do'sti" dan, lekin jonli, hissiy insoniy muloqotni qadrlagan va unga intilgan.

Boshlang'ich sinflarda axborot texnologiyalari boshlang'ich sinf o'qituvchisining innovatsion pedagogik faoliyati asosiy tushunchalari, tarkibini bilishi, matematik ta'lim sohasida qo'llaniladigan texnologiyalarining o'ziga xos xususiyatlarini, darajalarini bilish va tasniflash, o'quvchilarning bilish faoliyatlarini tashkil etish va boshqarish yo'llarini, o'quvchilarga tabaqalashtirilgan, individual yondoshishni, matematika o'qitishda modulli, muammoli ta'lim, didaktik - o'yinli, xamkorlikda o'qitish hamda an'anaviy ta'lim texnologiyalarini, loyihali ta'lim texnologiyalari, o'qitishda yangi axborot texnologiyalari vosilalaridan, multimediya texnologiyalaridan foydalanishni, o'quvchilarni kichik guruxlarda o'qitishni, ularning ijodiy izlanishlarini tashkil qilishni, o'quvchilarda mustaqil fikrlash va ishlashni tashkil toptirish usullarini egallashga o'rgatad

Tahlil va natijalar

Axborot - agarda tayyorlangan ma'lumotlardan biror narsa (jarayon, hodisa) to'g'risida aniqlikni oshirish maqsadida foydalanilsa, u holda foydalanilgan ma'lumotlar axborot deb ataladi. Axborot atrof-muhit ob'ektlari va hodisalari, ularning o'lchamlari, xosiyatlari va holatlari to'g'risidagi ma'lumotlardir. Keng ma'noda axborot insonlar o'rtasida ma'lumotlar ayirboshlash, odamlar va qurilmalar o'rtasida signallar ayirboshlashni ifoda etadigan tushunchadir. Axborotlarni avloddan – avlodga uzatishning ahamiyati ta'lim – tarbiya ishining ahamiyati bilan hamohangdir. Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayoniga kirib kelishi bilan —Inson va kompyuterl muammosi markaziy muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Ta'lim jarayoni - axborot, ayniqsa, uning oliy shakli bo'lmish bilimlarni ishlab chiqarish, saqlash, qayta ishlash va amalga oshirish jarayonidir. Bu jarayonning to'g'ri, maqsadli tamonga qaratilgan yo'nalish, imkoniyatlarini topishga to'g'ri keladi. {1}

Shuni ta'kidlash kerakki, kompyuterning o'zi qimmatli emas! Kompyuter mutaxassisning o'rnini bosa olmaydi, u faqat yordamchi o'quv materialidir. AKTdan

foydalanishning ijobiy natijasi faqat bola, o'qituvchi va kompyuterning o'zaro ta'sirida bo'lishi mumkin.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining afzalliklari

-Ma'lumot aniq va jozibali tarzda taqdim etilgan

-Bolalarning darsga bo'lgan qiziqishini va qiziqishini oshiradi

-Axborotni yodlash jarayoni tezlashadi va mazmunli va uzoq muddatli bo'ladi

-Ko'nikmalar va funktsiyalarni shakllantirish vaqtini sezilarli darajada qisqartiradi.

-Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining psixologik imkoniyatlari

-Faoliyatni bajarish va nazorat qilish jarayonida turli analizator tizimlaridan foydalanish

Vizual idrok etish asosida kompensatsiya mexanizmlarini faollashtirish

Motor, eshitish va vizual analizatorlarni muvofiqlashtirish

Bolalarga o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini o'rgatish

Yuqori aqliy funktsiyalarni rivojlantirish uchun manbalar: fikrlash va nutqning ramziy va rejalashtirish funktsiyalari

Bola uchun AKTning ta'lim imkoniyatlari

O'z nutq qobiliyatlarini anglash jarayoni shakllanmoqda

Ko'rilgan xatoni tuzatish istagi bor

Nutq materialining takroriy takrorlanishi haqida negativizm yo'qoladi.

Kompyuterga asoslangan o'quv dasturlari an'anaviy o'qitish usullaridan ko'p afzalliklarga ega. Ular o'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishni ta'minlaydi, ijodiy salohiyatini faollashtiradi. Bular kerakli darajada assimilyatsiya qilishni ta'minlovchi bilimlarni, ko'nikmalarni, ta'lim yoki amaliy ko'nikmalarni shakllantiradigan dasturlardir.

Xulosa

Shuning uchun intellektual qobiliyatlarning ishtirokisiz inson faoliyati mumkin emas, ular uning ajralmas ichki momentlari sifatida ishlaydi. Ular faoliyatda rivojlanadi va o'zlari maxsus faoliyatdir. Bolalar bilan pedagogik ishni boshlashda, birinchi navbatda, bolaga tabiat tomonidan nima berilganligini va atrof-muhit ta'sirida nima orttirilganligini tushunishingiz kerak. Inson mayllarini rivojlantirish, ularni qobiliyatga aylantirish ta'lim va tarbiya vazifalaridan biri bo'lib, uni bilimsiz va aqliy jarayonlarni rivojlantirmasdan hal qilib bo'lmaydi. Rivojlanayotganda, qobiliyatlarning o'zi yaxshilanadi, zarur fazilatlarga ega bo'ladi. Intellektual qobiliyatlarning psixologik tuzilishini, ularning shakllanish qonuniyatlarini bilish ta'lim va tarbiya usulini to'g'ri tanlash uchun zarurdir. Ular intellektual qobiliyatlarni shakllantirishning turli usullari va nazariyalarini ishlab chiqdilar. Endi esa ularni o'quv faoliyatida muvaffaqiyatli rivojlantirish uchun o'qitishning yanada zamonaviy

vositalari va usullarini izlash zarur. O‘zining ulkan ko‘p qirraliligi bilan kompyuterdan foydalanish ana shunday vositalardan biri bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022-2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-son Farmoni;

2. Ziyaeva M.F, Abduvahobova D.E, Xazratkulova A.V / Ta’lim va innovatsion tadqiqotlar (2021-yil №6) Oliy ta’lim tizimida talaba yoshlarni ma’naviy-ma’rifiy ishlarni tashkil etishga tayyorlash texnologiyalari.

3. Ziyaeva.M.F, Oliy ta’lim tizimida talaba yoshlarni ma’naviy-ma’rifiy ishlarni tashkil etishga tayyorlash texnologiyalari. Ta’lim va innovatsion tadqiqotlar. 2021-yil;

4. Lutfillayev M.H. Pedagogik dasturiy vositalar va ulardan multimediali elektron darsliklar yaratishda foydalanish // Xalq ta’limi. –Toshkent: -2002-y. -№6. - B. 99-101;

5. Yusup o‘g‘li, Madatov Ilhom. "OLIY TA’LIM MUASSALARIDA INKLYUZIV TA’LIMNI RIVOJLANTIRISH: MUAMMO VA YECHIMLAR." *FAN, TA’LIM VA AMALIYOTNING INTEGRASIYASI* 5.1 (2024): 1-10.

6. Yusup o‘g‘li, Madatov Ilhom. "Mustaqil ta’limni blended learning texnologiyasi asosida tashkil etish." *FAN, TA’LIM VA AMALIYOTNING INTEGRASIYASI* (2022): 126-131.